

AYRILIKÇI TELEVİZYON YAYINCILIĞINDA DIŞ DESTEK VE NEDENLERİ

Sedat LAÇİNER*

As declared 'one of the most dangerous terrorist organizations' by almost all the Western states including the United States and the United Kingdom, the PKK has threatened Turkey's territorial integrity, and the PKK terror has cost 30.000 life and more than 100 billion dollars. However the PKK realized that the armed struggle was not the best way in reaching its separatist aims and it shifted its strategy in the 1990s. The MED-TV channel was the first fruit of this change. Based in Britain, France and Belgium the channel encouraged the terrorist assaults in Turkey. When the British authorities realized the fact they banned the channel blaming the channel of being a branch of an international terrorist organization, namely the PKK. Yet the 'terrorist station' has continued to broadcast from the other European states under different names like 'MEDYA-TV'. In this context the PKK and its channel MED-TV provide a valuable experience in struggling against terrorism since they may be the first examples of the usage of satellite broadcasting in international terrorism. In this framework, this article addresses the gap within the academic literature concerning the issue of separatist television broadcasting. MED-TV, newly called MEDYA-TV is one of the crucial issues, that is as dangerous as PKK terror. With the help of TV channels, the terror could reach people, and therefore influence them. This article recognizing the need of studying this vital issue, aims to describe the general picture and points out the problems. The author, will be discussing the foreign aid provided to the channel in question and will question reasons of this support. For the author, the MED-TV could not survive without international support. Furthermore the article argues that Turkey failed in informing the Western public opinion about the risk of the channel. Finally Dr. Laçiner says that the channel abused the freedom of communication and used all the sympathy regarding freedoms in the Western world in order to reach its political aims.

* Yrd. Doç. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi. E-posta: sedat626@hotmail.com

Avrasya Dosyası, Jeopolitik Özel, Kış 2002, Cilt: 8, Sayı: 4, s. 227-252.

“

“...Sorgumun bittiği şu anda Avrupa'nın beni istemediğini ancak beni Türkiye'ye karşı kullanmak istediğini ve kullandığını belirtmek istiyorum... Avrupa beni Türkiye'ye karşı kullanırken, Türkiye'yle beni karşı karşıya getirirken Türkiye'nin de önünü kesmeyi hedeflemiştir...”

Abdullah Öcalan¹

Ayırlıkçı televizyon yayıncılığı son 10 yıldır tartışılıyor olmasına karşın konu ile ilgili akademik çalışma sayısı oldukça azdır. Tartışmalar daha çok kamuoyunun hassas olduğu kavramlar çerçevesinde ve duygusal bir platformda gerçekleştirilmiştir. Bu tartışmalarda çoğu kez 'farklı bir dilde yayın yapılması' ile 'ayrılıkçı yayınlar' karıştırılmıştır. Kavramların oturmamış olması, konu ile ilgili tarafların görüşlerini kapsamlı ve iç tutarlılığı olan çalışmalar haline getirmemiş olmaları tartışmaları yararsız, çoğu kez de tehlikeli bir hale getirmiştir. Bu tartışmalar neticesinde kendisini farklı hisseden bazı kişi ve gruplar incitilmiş, hedef doğru saptanamadığı için asla sonu gelmeyen bir mücadele içinde ulusal enerji ve zaman adeta boşa harcanmıştır. Oysa ki ayrılıkçı hareketle paralel bir şekilde gelişen MED-TV ve sonrasında yeni ismiyle MEDYA TV 'Kürt sorunu'nda yakalanan önemli bir şansa işaret eder. Eğer barışçı ve yapıcı bir araç olarak kullanılsa idi çok ciddi bir iletişim kanalı olabilecek olan bu kanal tam tersine silahlı kalkışmanın yanında .....
 yer almış ve yıkıcı bir unsur .....
 olarak silahlı PKK militanlarından .....
 daha tehlikeli olabilmektedir. 1990'lı .....
 yıllar boyunca MED-TV iletişim .....
 kanallarını zedelemiş, birbirine .....
 nefret besleyen grupların oluşma- .....
 sına neden olmuştur. Diğer bir .....
 deyişle MED-TV ve sonrasında .....
 yayına geçen MEDYA-TV, Türki- .....
 ye'deki toplumsal barış ve 'Kürt .....
 sorunu'nun çözümü dikkate .....
 alındığında PKK / KADEK'den çok .....
 daha tehlikelidir. Terör kendisine .....
 yeni ve çok daha etkili araçlar .....
 bulmuştur. 11 Eylül Saldırıları ile kendisini daha net bir şekilde ortaya .....
 koyan 'yeni terörizm' medyanın etkili kullanımı ve toplumların belli

**Şu satırların okunduğu
 dakikalarda Türkiye'de
 hiç bulunmadığı halde
 MEDYA TV yayınları
 sonucunda Türkiye'den
 nefret eden yüz binlerce
 kişinin tüm dünyaya
 yayıldığı düşünülecek
 olursa tehlikenin
 boyutları daha rahat
 anlaşılabilir.**

¹ Öcalan'ın DGM savcıları tarafından İmralı'da alınan ilk ifadelerinden.

yönlere manipülasyonu ile hayat bulmaktadır. Bu anlamda, Türkiye'deki terör hareketlerinin de evrim geçirdiği ve gelecekte PKK'dan çok daha tehlikeli örgütlerin yeni iletişim teknolojileri sayesinde oluşacağı açıktır. Şu satırların okunduğu dakikalarda Türkiye'de hiç bulunmadığı halde MEDYA TV yayınları sonucunda Türkiye'den nefret eden yüz binlerce Kürt kökenli kişinin tüm dünyaya yayıldığı düşünülecek olursa tehlikenin boyutları daha rahat anlaşılabilir. Bu tablo karşısında ilk yapılması gereken durumun tasviri ve sorunun tespiti olmalıdır. Ancak biraz önce de belirtildiği üzere, Türkiye duygusal tepkiler ülkesidir ve ayrılıkçı televizyon yayıncılığı da bir istisna oluşturmamaktadır. Özellikle Kürtçe yayıncılığının önündeki engellerin kalkmış olması ayrılıkçı yayıncılığın da gündemden düşmesine neden olmuştur. Diğer bir deyişle, **sorun kendisini sonuçlarıyla hissettirmedikçe Türkiye o sorunla ilgilenmemektedir.**

Bu çerçevede, yazar daha önceki çalışmalarında bu kanalın kuruluşu, gelişimi ve etkilerini iki ayrı makalede² ele almıştır. Bu çalışmada ise, söz konusu kanala ve genel olarak ardında yer alan örgüte karşı dış destek ve bunun nedenleri ele alınacaktır. Çünkü uydudan tüm bir kıtaya yayın yapan, programlarını başka devletlerin izinleri ile hazırlayan ve uyduya bu programları başka devletlerin onayı ve yardımı ile geçen bir televizyon kanalının tek başına hareket ettiğini söyleyebilmek oldukça zordur. Son yıllarda Ortadoğu ve Avrupa'da dikkate alınması gereken bir aktör haline gelen PKK/KADEK çizgisinin diğer devletlerin muhalefetine rağmen ayakta kalamayacağı açık olduğuna göre, diğer devletlerin bu süreçteki rolleri özellikle incelenmeye değer bir konudur. Ayrıca, geleceğe dönük çıkarsamalarda bulunulmaya çalışılacaktır. Konuya geçilmeden önce Avrupa ve genel olarak Batı'nın Türkiye ve PKK sorununa karşı takındığı genel tutuma değinmekte yarar vardır; çünkü Batı kamuoyu ve bazı hükümetler Kürtçe ve Kürtçü yayıncılığa bakış açılarını bu çerçevede şekillendirmektedirler.

I. BATILI GÖZÜYLE TÜRKİYE, 'KÜRT SORUNU' VE İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ

Geçmişten süzülüp gelen 'Türk' algılaması ne yazık ki günümüzde etkisi değişmiş de olsa, varlığını sürdürmektedir. Bir Avrupa ülkesinde bir 'Macar' ya da 'Çek' dendiğinde akla 'müzik' gelir 'sanat' gelir. Rusların Stalin ve Soğuk Savaş dönemlerinde 'çektirdikleri' unutul-

² Sedat Laçiner, 'MED-TV'nin Etki ve İşlevleri', *Stratejik Analiz*, Cilt: 3, Sayı: 27, Temmuz 2002, ss. 119-132; Sedat Laçiner, 'Bölücü Televizyon Yayıncılığı' ve Uluslararası Bağlantıları: MED-TV Örnek Olayı, 1994-1999', *Avrasya Dosyası*, Cilt: 8, Sayı: 2, Yaz 2002, ss. 329-371.

mamışsa da Rus tiyatrosu, balesi ve bestekarları ile Rusların 2. Dünya Savaşı'nda Almanlar karşısında verdiği mücadele onları 'affettirmeye' yetebilir. Filistin olayları nedeniyle adları 'teröriste' çıkan Araplar bile Avrupa bilimine yaptıkları katkı nedeniyle zaman zaman 'saygıyla' anılabilirler. Bu ortamda, 'Türk' denince 'Avrupalı'nın aklına ne yazık ki olumlu sayılabilecek neredeyse hiçbir şey gelmez. Buna son yıllarda Türk futbolu bir ölçüde bir istisna oluşturduysa da, bir iki yıllık bu başarılar da genel kanaatler içinde yeterince etkili olamamaktadır. Batı medeniyeti kendisine bu kadar uzun süre direnebilen ve yanı başında 'farklı' olmayı başarabilen bu istisnai 'ırk'a karşı çekingenliğini bugün de sürdürmektedir ve bunun doğal bir sonucu olarak en büyük yakınlaşmalarda dahi isteksizliğini hissettirmektedir. Tüm bunlara 19. ve 20. yüzyıllarda Batı gazetelerinde uğruna kampanyalar düzenlenen ve Balkanlar'da, Doğu Anadolu'da ve Kafkaslar'da Türkler tarafından yapıldığına kesin gözle bakılan sözde 'Bulgar, Yunan' ve 'Ermeni katliamları' da eklenince 'Türk' kavramı baskıcı, zalim ruhlu bir ulusla özdeşleşmektedir. Buna göre Türkler 'azınlıklara baskı yapmayı' Osmanlı İmparatorluğu döneminden miras almışlardır.³ Bu anlayışın günümüzde daha etkin bir şekilde canlandırılmasında şüphesiz Kıbrıs Sorunu ve bununla bağlantılı olarak Rum lobisi ve ülke olarak Yunanistan'ın büyük bir rolü olmuştur. ASALA tarafından hedef alınanlar Türk diplomatları olmasına karşın, Ermeni terörü de uzun yıllar Türkiye'nin 'günah hanesi'ne yazılmıştır. Bir Amerikalı ve Avrupalının gözünde, Ermeni ulusu 'Hristiyan aleminin şehit ulusu'dur, Türkler tarafından şehit edilen bir halk.⁴ Türkiye'deki sorunlara bu çerçevede yaklaşıldığında Batı ve onun etkisindeki kamuoyu Türklerin 'tarihi alışkanlıkları'nın yeniden depreştiğini ve bu kez de kurbanın Kürtler olduğu sonucuna kolayca varmaktadır. PKK ve ardından KADEK de yayınları ile bu yargının kuvvetlenmesi için elinden gelen çabayı göstermiştir. 'Dün Ermeniler, Yunanlılar, Hristiyanlar, Süryaniler bugün ise Kürtler' mesajını vermeye çalışan örgüt lideri Abdullah Öcalan, 28 Ağustos 1998'de MED-TV'den canlı olarak yaptığı ve daha sonra İngilizce'ye çevrilerek tüm dünyaya duyurulan açıklamasında şunları söylüyordu:

³ Avrupa'da Türk imajı konusunda bkz.: Sedat Laçiner, 'Türkiye - Avrupa İlişkilerinde Kültür ve Medeniyet: Tarihsel ve İdeolojik Kökenler', *Liberal Düşünce*, Kış 1999, No. 13, ss. 39-57; Iver B. Neumann ve Jenifer Welsh, *The Other in European Self - Definition: An Addendum to the Literature on International Society*, (Oslo: Nupi Papers, Mayıs 1991).

⁴ Ermeni propaganda faaliyetlerinin Batı'daki Türk imajına etkisi konusunda ayrıca bkz.: Sedat Laçiner ve Şenol Kantarcı, *Ararat, Sanatsal Ermeni Propagandası*, (Ankara: EREN, 2002); Sedat Laçiner ve Şenol Kantarcı, *Art and Propaganda, Ararat As a Case Study*, (Ankara: EREN, 2002); Sedat Laçiner, 'Ermeni Propagandası ve Ermeni Sineması', *Stratejik Analiz*, Cilt: 2, No. 24, Nisan 2002, ss. 49-68; Sedat Laçiner, 'Art As a Tool in Propaganda', *Turkish Daily News*, 5 September 2002; Sedat Laçiner, 'Identity, Art and Propaganda, The Armenian Film Industry As a Case-Study', *Review of Armenian Studies*, Vol. 1, No. 2, 2003, ss. 36-74.

*"Türkiye'de Ermeni, Yunan ve Süryani soykırımı gerçektir. Ölülerini geri getiremeyiz. Ancak bunların uğradıkları adaletsizlikleri dile getirebiliriz. Süryaniler'in de, Yunanlılar'ın da, Ermeniler'in de bugün Türkiye'de kültürel mirasları vardır."*⁵

Aynı şekilde MED-TV'nin Abdullah Öcalan'ın Roma'da yakalanmasının ardından kullandığı şu ifadeler de dikkat çekicidir:

*"Herkes biliyor ki Türkiye Cumhuriyeti tıpkı Ermeniler'e, Rumlar'a, Süryaniler'e ve daha bir çok halka yaptığı gibi, Kürt halkına karşı da bir soykırım içindedir. Demokratik güçlerin bu soykırıma karşı tavır alması şarttır."*⁶

Bu tür açıklamalar kendisini 'dünyayı medenileştiren medeniyet' olarak algılayan Batı kamuoyunda 'anlayışla' karşılanmakta ve PKK da bu algılamadaki çarpıklığı sonuna kadar kullanmak istemektedir. Örneğin, ERNK'nın dünya kamuoyuna dönük olarak yaptığı bir açıklamada Türkiye için *"the most barbaric state known to mankind"* (İnsan türünün tanıdığı en barbar devlet) ibaresini kullanması dikkat çekicidir.⁷ Batı'da PKK konusundaki yazılarıyla tanınan yazar Amir Hassanpour da makalesinde Türkiye için şu ifadeleri kullanmıştır:

*"Türk hükümeti Kürt, ya da Ermeni fark etmiyor, sınırların ötesinde dahi baskı uyguluyor."*⁸

Kürtçü gruplar ile Türkiye karşıtı Ermeni gruplar arasındaki işbirliği 1980lerin başında kuvvetlenmiş ve takip eden yıllarda gelişerek devam etmiştir. Lübnan ve Batı başkentlerinde yapılan ortak toplantılar ortak hareket tarzını şekillendirmiştir. PKK terörü yükselirken Ermeni terörünün 'uyku dönemi'ne girmesi de bu bağlamda tesadüf değildir. 1990'lı yıllarda ise bu işbirliği ağırlıklı olarak kamuoyunu ve karar mekanizmalarını etkilemeye dönük olarak çalışmıştır. Ortaklaşa düzenlenen protesto gösterileri, parlamenterlere gönderilen Türkiye karşıtı mektuplar ve diğer lobi faaliyetlerinde adı geçen Türkiye karşıtı bloklaşma güçlenmiştir. 1990'ların sonunda ayrılıkçı Kürtçü gruplar ile Türkiye karşıtı Ermeni gruplar arasındaki işbirliğinin en güzel kanıtı 1999 yılı yazında Londra'da düzenlenen Kürt ve Ermeni Soykırımı Konferansı olmuştur. Seminer Londra merkezli iki Kürtçü dernek olan Kürdistan'da Barış Kampanyası (*Peace in Kurdistan Campaign*), Birleşik Kürt Komitesi (*United Kurdish Committee*) ile *British Committee for the*

⁵ MED-TV, 28 Ağustos 1998; MED-TV, 'Öcalan Declares Cease-Fire', *MED-TV Press Release*, London, 1998.

⁶ 'Kurdish TV Backs Ocalan', *BBC*, 18 Kasım 1998, Saat: 18:48.

⁷ ERNK, *European Organization Statement*, 19 Şubat 1999.

⁸ Amir Hassanpour, 'Modernity, Popular Sovereignty and the Kurdish Question: A Rejoinder to Argun', *Journal of Muslim Minority Affairs*, Vol. 19, No. 1, April 1999, ss. 105-110, s. 109.

Recognition of the Armenian Genocide (Ermeni Soykırımının Tanınması İçin İngiliz Komitesi) tarafından finanse edilmiş ve ortaklaşa olarak düzenlenmiştir. Seminerin temel amacı, Osmanlı döneminde Ermeniler üzerinde etkisini gösteren sözde 'soykırım' politikalarının Cumhuriyet döneminde de devam ettiği ve bunun en son kurbanlarının Kürtler olduğu yönündeydi. Seminerde, sözde Ermeni soykırımını Amerikan Michigan Üniversitesi'nden bir Ermeni akademisyen olan Ara Sarafian anlatırken, Cumhuriyet döneminde Osmanlı'nın sözde baskıcı, katliam yapıcı politikalarının Kemalist rejim tarafından Kürtler'e karşı devam ettirildiğini savunan kişi Bedford'da kurulu bulunan bir İngiliz üniversitesinden, De Montford Üniversitesi'nden Desmond Fernandes'ti. Fernandes konuşmasında; ısrarla 'Türkiye'de Kürt soykırımı' (*The Kurdish Genocide in Turkey*) kavramını kullanıyordu. Seminerin daha sonra yazılı hale getirilmiş metinlerinde bu kavramın semineri düzenleyenler tarafından daha sıklıkla kullanıldığı ve bu seminerin bir kampanyanın parçası olarak düşünüldüğü anlaşılmaktadır.⁹ Tüm bunlar gösteriyor ki, Türkiye karşıtı Ermeni lobisi iddialarında kendilerinin yalnız olmadığını, diğer halkları katletmenin Türkler'in eski ve değişmez bir geleneği olduğunu kanıtlamaya çalışmaktadırlar. Diğer bir deyişle, sözde Ermeni soykırımı iddialarına bir de sözde Kürt soykırımı iddiasını ekleyip bu konuda uluslararası kamuoyunda destek bulma gayreti açıktır. Seminerin katılımcı konumundaki diğer önemli konukları da tanıdık: ERNK'nın Avrupa Sözcüsü Mizgin Şen, ki seminer yöneticileri tarafından 'Kürt Özgürlük Savaşçıları'nın Avrupa Temsilcisi' olarak takdim edilmiştir; Türkiye karşıtı davaları alması ile tanınan İngiliz avukat Gareth Peirce ve diğer Kürtçü ve Türkiye karşıtı grupların temsilcileri.

Rum ve Ermeni lobisinin faaliyetlerine ek olarak Türkiye'nin de geçtiğimiz son 150 yıl içinde söz konusu olumsuz imaja 'katkısı' azımsanmayacak bir düzeyde olmuştur. Osmanlı dönemindeki baskılar, üç askeri darbe, siyasî çatışmalar, fikir suçluları, işkence iddiaları, hapisane olayları, Meclis'te çekilen silahlar ve atılan tokatlar, Meclis kürsüsündeki konuşmaları nedeniyle yargılananlar ve kürsüden zorla indirilenler... Kimin haklı kimin haksız olduğu bir yana Türkiye dış dünyaya demokrasiyi içine sindirmiş bir ülke görünümünü vermemiştir ya da verememiştir ve bu tablo ne yazık ki bugün de ufak tefek farklarla devam etmektedir.

⁹ 'Kurdish and Armenian Genocides Focus of London Seminar', *Armenian Forum*, 26 July 1999; Desmond Fernandes, 'The Kurdish Genocide in Turkey, 1924-1998', *Armenian Forum*, Cilt: 1, No.: 4, Winter 1998-99, ss. 57-107.

Yukarıda sayılan unsurlarla Batı kamuoyunda şekillenen Türkiye algılamasına göre Türkiye demokrasi, insan hakları, iletişim ve ifade özgürlüğü gibi konularda 'sâbıkalı' bir ülkedir.

Yükselen Değer Olarak Haberleşme Özgürlüğü

Bu ilk noktayı belirttikten sonra konumuz açısından en az bu kadar önemli ikinci bir eğilime değinmek gerekmektedir. Bu eğilime göre, haberleşme son 25 yılda gelişme ve medeniyetin en önemli sembollerinden biri haline gelmiştir (Moda değişimiyle son dönemlerin yükselen değeridir). Buna göre gazete, dergi ve kitap okuma alışkanlığı bir ülkenin ne kadar gelişmiş olduğunun yeni göstergesi sayılırken, hükümetlerin bu iletişim araçlarına karşı tutumu da onların demokratikliğinin ve gelişmişliğinin bir göstergesi olarak algılanmaktadır. Örneğin, Avrupa'nın gözünde Irak ya da İran ekonomik açıdan çok daha zayıf olmasına rağmen, bir çok Afrika ülkesinden daha 'geri' sayılabiliyor. Özellikle Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte Körfez Savaşı'nda kesin zaferini ilan eden ABD, kendisine ideoloji olarak seçtiği demokrasi ve çoğulculuğu en önemli 'meşrulaştırıcı öge' saydığından ve Avrupa Birliği de bu ön kabulü 'bayraklaştırdığından' demokratik değerlere, azınlık haklarına, insan haklarına ve çoğulculuğa açıkça karşı çıkan devletlerin yeni dünya düzeninde rahat etmesi geçmişe oranla daha zor görünmektedir. Durum böyle olunca en sert diktatörler bile kendi durumlarını halkın desteğiyle meşrulaştırmaya çalışıyorlar. Özetleyecek olursak, bugünün dünyasının uluslararası alanda meşrulaştırıcı kavramları 'demokrasi, çoğulculuk ve insan hakları' ve bu değerlerin en önemli sembolleri 'iletişim ve ifade özgürlüğü' ile 'azınlıklara tanınan haklar'dır. Bu noktada, 'Kürt sorunu' ve yayın serbestisi büyük önem kazanmaktadır ve ne yazık ki bunu Türkiye'den önce 'Türkiye karşıtları'nın fark ettiğini söylemek mümkündür.

Yukarıdaki iki önemli tespiti yapan PKK da bunu en iyi şekliyle kullanmaya çalışanlar arasında olmuştur. Bu konuda Rumlar ve Ermeniler ile yakın bir mesai içinde olan ve bunu açıkça itiraf eden örgüt, özellikle 1990'larla birlikte Körfez Savaşı sonrasında oluşan demokratikleşme konusundaki olumlu havadan da yararlanarak önce HADEP'i öne sürmüş, ardından, bazı Avrupa şehirlerinde insan hakları merkezleri ve dernekleri kurmuş, kadın ve çocuk kollarına ek olarak meslek dernekleri oluşturmuş, 1995 yılında da 'Sürgünde Kürt Parlamentosu'nun kurulmasını karara bağlamıştır. İşte gerek MED-TV, gerekse yazılı yayınlar bu stratejiye paralel olarak gündeme gelmiştir ve 1994 yılında MED-TV yoluyla siyasallaşma aşamasında en önemli adımlardan biri atılmıştır. Diğer bir deyişle MED TV ve gazete, dergi yayıncılığı önemli

bir araç olarak kullanılmıştır. Bir azınlığın kültürel ve siyasal hakları olarak sunulan bu araçlar sayesinde Batı kamuoyunda PKK'nın yaptığı öldürme eylemlerinden çok *Özgür Gündem* gazetesinin kapatılması, MED TV yayınlarının kesilmesi veya hapsedilen 'gazeteciler' konuşulmuştur. Bu arada, bunlara faaliyet alanı daraltılan ve üyeleri dönem dönem içeri alınan HADEP'in durumu da eklenmelidir. Diğer bir deyişle, içinde bulunulan dönemde demokrasi ve meşru bir idarenin sembolleri sayılan televizyon, radyo, gazete ve dergi yayıncılığı ile her türlü azınlığın temsilcisi sayılan partilerin konumu konusunda kurulan tuzağa Türkiye düşmüş ya da düşürülmüştür. Bu bağlamda, MED-TV konusunda genel yönelişlere de paralel olarak Batı'nın desteğini bir noktaya kadar anlamak mümkündür ve bu desteği tarihsel ön yargılara, uluslararası sistemin gelmiş olduğu dönemsel aşamaya ve PKK ile bazı Türkiye karşıtı lobilerin faaliyetlerine bağlamak gereklidir. Bu açıdan MED-TV ve son dönemde de MEDYA TV kamuoyundan genel bir destek görmüş, Kürtçe gibi çok sayıda insanın konuştuğu bir dilde bir televizyon kanalının bulunması gerektiği tespitinin bir uzantısı olarak bu kanal bazı çevrelerce hararetle desteklenmiş, fakat çoğulculuk kavramının bir sonucu olarak ihtiyaç duyulduğu belirtilen bu kanalın bir terör örgütü ile olan bağlantısı unutulmuş, unutulmak istenmiş ya da unutturulmuştur.

II. GÜÇ POLİTİKASININ SONUCU OLARAK VERİLEN DESTEK

Yukarıda belirtildiği üzere Batı kamuoyunda MED-TV, MEDYA TV ve Kürtçü yazılı basına verilen destek tarihi önyargıların bir sonucu ve aynı zamanda Batı'nın azınlık hakları ve basın özgürlüğü anlayışının bir uzantısıdır. Hükümetler düzeyinde ise, birkaç istisna dışında daha çok üstü kapalı bir destekten söz etmek mümkündür. Önemli sayılabilecek her bir ülke birazdan ele alınacaktır. Fakat bundan önce verilen desteğin kaynaklarına bakmak gerekmektedir. Her şeyden önce 'Kürtler' her ne kadar kültür ve dil açısından tam bir homojenlik göstermiyor, siyasî açıdan birbirlerinden çok içinde buldukları ülke ile daha fazla yakınlık hissediyorlarsa da Türkiye, İran, Irak, Suriye ve hatta Rusya'ya yayılmaları nedeniyle Ortadoğu'nun kilit halklarından birini oluşturuyorlar. Dolayısıyla Kürtler olmaksızın bir Ortadoğu dengesi düşünmek yanıltıcı olabilir. Bu durum Irak'ta yürütülen 'ayrılıkçı' hareketlerle daha bir hız kazanmıştır. Irak üzerinde güçlü politikaları bulunan hemen her ülke Kürtleri önemli bir 'kart' olarak görmüştür. İlk olarak İngiltere tarafından Türklere karşı kullanılmak istenen Kürt gruplar 1960 ve 1970'li yıllarda İsrail ve İran tarafından güçlendirilmiş ve ayaklanmaya teşvik edilmişlerdir. İran-İrak savaşında ise, Kürtleri birbirlerine karşı kullanmak isteyen ülkelerin başında İngiltere, Sovyetler

Birliği, İsrail ve ABD gelmiştir. Körfez Savaşı'ndan sonra ABD tarafından silahlandırılan, İsrail ve İngiltere tarafından ise eğitilip yönlendirilen Kürt gruplar fiili bir devlete kavuşmuşlar ve bölgenin kilit aktörlerinden biri haline gelmişlerdir. Bu ülkelere ek olarak Fransa, başta petrol olmak üzere Suriye ve Lübnan ile olan tarihî bağları nedeniyle Kürtlerle ilgilenmiştir. Bu denklemde Kürtler üzerinde planlar yapan en önemli aktör olarak İsrail ön plana çıkmıştır. Neredeyse tamamı Müslüman bir coğrafyada kendisini sarılmış hissedenden İsrail için Arap olmayan Müslümanların güçlenmesi çok önemliydi. Bunlar ile dostane ilişkiler geliştirme hesapları yapan İsrail, bu sayede büyük bir dinin tüm mensuplarıyla topyekün bir savaş veriyor görüntüsünden çıkıp, sadece bir ırkla, ya da bu ırkın yâni Arapların bir kısmıyla savaşıyor olacaktı. Bu çerçevede İran ile yakından ilgilenen İsrail, özellikle 1979 İslam Devrimi'nden sonra Türkiye'ye ve Kürtlere yönelmiştir. Bu yönelişin meyvalarını 1990'larda alan İsrail için Kürtler gerçek bir engel oluşturuyordu. Çünkü bölgenin ortasında domino taşı gibi duran bu halkı politik bir araç olarak kullanmak gerçekten çok riskliydi.¹⁰ Buna rağmen İsrail 1960'lardan itibaren silah yardımı da dahil bazı Kürt gruplarla yakın ilişki içinde olmuş, Yahudi Kürtler de bu konuda önemli bir bağlantı sağlamıştır.¹¹ Körfez Savaşı ise İsrail'in Kürtler konusundaki kaygılarını azaltmış ve Irak'ın kuzeyinde bir Kürt devleti kurulması konusundaki ümitlerini arttırmıştır. Bu savaş sonunda Irak lideri Saddam Hüseyin ile 'kanlı' bir hâle gelen ABD için Saddam Hüseyine karşı kullanılacak her türlü araç gerekliydi ve bu konuda Kuzey Irak'ta yerleşik Kürtler çok kullanışlı bir silah olarak görüldü. Doğal olarak bu durum İsrail tarafından da açıkça desteklenmiştir. Bugüne kadar bu bölgede bağımsız bir Kürt devleti, başta Türkiye olmak üzere bölge ülkelerinin tepkileri nedeniyle kurulamamıştır. Fakat fiiliyatta yasama, yargı ve yürütme organları ile bir devleti andıran yapıları ortaya çıkmıştır. Saddam Hüseyin'in baskısından kısmen de olsa kurtulan Kürt gruplar tarihte daha önce pek yaşamadıkları kadar serbestler ve bir devlet ve ulus-yapma sürecini tüm şiddetiyle yaşıyorlar. Bu durumun ikinci Körfez Savaşı'nın hemen ardından hukukî bir zemine kavuşacağı da Kürtler arasında yaygın bir kanaattir. Bu gelişmelerin doğal bir parçası da ortak bir dil ve bu dili kuvvetlendirecek eğitim ve iletişim araçlarıdır. Bu nedenle bu araçların geliştirilmesi konusunda yu-

¹⁰ Bunu İngiltere uzun yıllar denemiş, fakat her seferinde Kürtler'i sonuna kadar desteklememiş, ya Kürtlere güvenememiş, ya da başlattığı planın sonunun nereye varacağını kestirememiştir. Bu konuda daha fazla bilgi için bkz.: Erol Kurubaş, *Başlangıçtan 1960'a Değın Kürt Sorununun Uluslararası Boyutu*, (Ankara: Ümit Yayıncılık, 1997).

¹¹ İsrail ile Kürtler arasındaki ilişki konusunda bkz.: Özdağ, *Türkiye...*, ss. 188-196. Ayrıca Yahudi Kürtler konusunda daha geniş bir araştırma için bkz.: Ora Shwartz - Be'eri, *The Jews of Kurdistan, Daily Life, Customs, Arts and Crafts*, (Kudüs: 2000).

Bu konuda söylenebilecek bir diğer nokta da, bu devletlerin Kürtçe yayıncılık konusunda büyük bir boşluğun bulunduğunu düşünerek, bu boşluğu kendi lehlerine çevirmek istemeleridir. Şu anda başta ABD, İngiltere ve İran olmak üzere değişik ülke ve grupların radyo ve televizyon yayınları Kürtçe olarak sürmektedir ve bu yayınlar yetersiz kalıyor olmalı ki, bazı kanallar yayın saatlerini artırma planları yapmaktadırlar.

III. KÜRT GRUPLARIN DIŞA BAĞIMLILIĞI

19. yüzyıldan bugüne Kürtler üzerine oynanan siyasetin en önemli özelliklerinden biri de, Kürt grupların dış dengelere dayanmaları olmuştur. Tüm Kürtler arasında siyasi bir birliktelik kuramayan rakip ve muhalif Kürt gruplar gerek birbirlerine karşı, gerekse içinde buldukları ülkenin idaresine karşı çoğu kez dış destek aramışlar, güçlerini halktan çok dış bağlantılardan almışlardır. Osmanlı örneğinde âsi Kürt beyleri ve grupları İngiltere ve Rusya'dan medet ummuşlar, PKK ile birlikte ise buna Suriye ve diğerleri de eklenmiştir. Bu durum Kuzey Irak Kürtleri arasında da böyledir. Rakip iki grup Saddam Hüseyin, İran, Türkiye, ABD, İngiltere, Avrupa Birliği başta olmak üzere kullanabilecekleri tüm dış unsurlar ile temas halindedir ve başarılarını daha çok bu unsurların vereceği desteğe bağlamışlardır. Başka bir ifadeyle, **hiçbir ülke bu gruplarla ilgilenmese bile bu gruplar gidip bu güçleri destek için çağırmaktadırlar.** Bu durum Kürtçe ve Kürtçü yayıncılık konusunda da açıkça gözlenmektedir. Birbirlerine üstünlük sağlayamayan Kuzey Iraklı Kürt gruplar pahalı bir sektör olan televizyon ve radyo yayıncılığında dış devletlerin desteğini aramaktadırlar. Özetle görece zayıf olan ve iç dinamiklerinden çok dış destekle hareket eden Kürtçü hareketin bu özellikleri geçen uzun dönem içinde değişmiş değildir. **Kürtler arasında dahi kendisini meşrulaştırmakta zorluk çeken Kürtçü hareket bu durumda içeride bulamadığı desteği dışarıda aramakta, sadece maddi ve teknik konularda değil meşruiyet açısından da dışa bağımlı bir hâle gelmektedir.** Kürtçü hareketin medya faaliyetlerinde de bu durum açıkça görülebilmektedir. Kürtçü yayınlarda evrensel haklara daha çok vurgu yapılmakta ve yayınların devamı için halkın desteğinden çok dış dünyanın desteği daha çok önemsenmektedir. Diğer bir deyişle sözde hakları savunulan kitlenin bu gruplar tarafından dahi önemsenmediği de söylenebilir.

IV. DIŞ KÜRTLER VE BATI'DA OLUŞAN İÇ BASKI

Kürtçe yayıncılıkta dış dünyanın rolünü arttıran bir diğer etken ise, son yıllarda Avrupa ve ABD'de oluşan Kürt diasporasının varlığıdır. Irak,

.....
 : **Londra, Paris, Berlin gibi**
 : **metropollerde Türk-Kürt**
 : **mahalleleri oluşurken**
 : **örgütün yön-**
 : **lendirmeleriyle Kürtçe**
 : **bir ihtiyaç haline**
 : **getirilmeye çalışılmıştır.**
 : .....

İran ve Suriye’de yaşanan olaylar nedeniyle bu ülkelerden göç eden Kürtler bugün Batı’da kamuoyu oluşturabilecek bir güce ulaşmış durumdadırlar.¹² Örneğin Londra’daki Kürt gruplar büyük bir canlılık göstermektedir ve Kuzey Irak’taki gelişmelerin bir ayağı da İngiltere’deki Kürtler sayılmaktadır.¹³ Bu konuda en büyük

başarıyı gösteren grup ise PKK olmuştur. PKK’nın oluşturmaya çalıştığı ‘diaspora’nın temellerini Türkiye’deki askerî darbeler ve çatışmalar nedeniyle Avrupa’ya kaçan Kürt kökenli sol akımlar oluşturuyor. Bunun yanı sıra ekonomik sebeplerle bu ülkelere göç eden Kürt kökenli işçilerin siyasileştirilmesi sonucunda oluşan gruplar da önemli sayılabilir. Fakat asıl büyük gruplaşma, 1980’lerin sonunda yaşanmıştır ve 1990’lar boyunca 200.000 ile 500.000 arasında Kürt kökenli kişi başta Avrupa olmak üzere dünyanın çeşitli bölgelerine yasal veya kaçak olarak göç etmiş, ya da sığınmıştır.¹⁴ Böylece Londra, Paris, Berlin gibi metropollerde Türk-Kürt mahalleleri oluşurken örgütün yönlendirmeleriyle Kürtçe bir ihtiyaç haline getirilmeye çalışılmıştır. Göç edenlerin önemli bir kısmının kısa zamanda o ülkelerin vatandaşı haline geldiği dikkate alınacak olursa Kürtçe televizyon yayıncılığının göçmenleri barındıran ülkeler açısından ele alındığında sosyal bir ihtiyaç halini alması normal karşılanmalıdır. Bu çerçevede örnek verecek olursak, İngiltere’de merkezî ve yerel yönetimler sadece Kürt kökenli göçmenlerin İngilizce eğitimleri ile ilgilenmemiş, Kürtçe ve ‘Kürt kültürü’ konusundaki taleplerini de ihtiyaç kabul edip bu konularda maddî destek sağlamıştır. Konuya bu pencereden bakan bir yaklaşım MEDYA TV benzeri kanalları siyasî amaçların ötesinde, doğal bir ‘ihtiyaç’ olarak algılamıştır. Bu nedenle hükümetlerin ve yerel yönetimlerin azınlıklar ve yayıncılık ile ilgili birimleri ve yetkilileri MED-TV ve MEDYA TV ile resmî temaslarda bulunmaktan kaçınmak bir yana, neler yapılabileceği konusunda zaman zaman işbirliğine de girmişlerdir.

¹² Batı’da Kürt diasporası için ayrıca bkz.: Omar Sheikhmous, *Crystallisation of a New Diaspora, Migration and Political Culture Among the Kurds in Europe*, yayınlanmamış occasional paper, Stocholm, 2000; Östen Wahlbeck, *Kurdish Diasporas, A Comparative Study of Kurdish Refugee Communities*, (Londra ve New York: Macmillan Press Ltd., 1999).

¹³ İngiltere’deki faaliyetler konusunda ayrıca bkz.: Sedat Laçiner, ‘İngiltere’de Yeni Terörizm Yasası: Londra PKK ve DHKP-C’yi Yasaklıyor mu?’, *Stratejik Analiz*, Cilt: 2, No: 15, Temmuz 2001, ss. 98-108.

¹⁴ Türk ve Kürt göçmenler arasında ayırım yapmanın güçlüğü ve yasadışı yollardan bu ülkelere göçenlerin çokluğu bu konuda kesin bir rakam vermeyi zorlaştırıyorsa da en yüksek tahminlerin 750.000 – 1 milyon kişi arasında olduğu söylenebilir.

Bugün, Avrupa'da birçok şehirde sayıları binlerle ölçülen PKK sempatanlarının çoğunlukta bulunduğu mahalleler vardır ve bunlar MEDYA TV'ye çevirdikleri çanak antenleri sayesinde örgüt ile adeta doğrudan bir bağ kurabilmişlerdir. Zaten MED-TV'de olduğu gibi, MEDYA-TV programları ve yayınları da Avrupa'daki çoğunluğu Avrupa Birliği üyesi ülkelerin vatandaşları olan PKK yanlısı Kürt gruplarca hazırlanmaktadır. Finansmanından yapımına, yayınından izleyicisine kadar ağırlıklı olarak kendi vatandaşları tarafından hazırlanan bir kanal karşısında art niyetli oldukları bir yana bırakılsa bile bir hükümetin zor durumda kalacağı ve kendi vatandaşlarına karşı daha 'anlayışlı' olmak zorunda kalacağı aşıkardır ve böyle de olmuştur. Kısacası, sayıları hızla artan Kürt göçmenler örgütün düzenli olarak devam ettirdiği programları ve yönlendirmeleriyle PKK'ya kaymış, ardından da Türkiye dışında örgütün diğer faaliyetlerinde olduğu gibi MEDYA TV yayınlarını finanse edecek ve destekleyecek bir güce ulaşmıştır. Diğer bir deyişle, Türkiye'de devam ettiği düşünülen bir mücadeleye için yapılan tüm hazırlıklar Avrupa'da kendine has bir zemin bulmuş, **zaman içinde Avrupa'daki izleyici hem verdiği destek, hem de etkinliği açısından Türkiye'deki taraftarlardan daha önemli bir hale gelmiştir.** Bu çerçevede asıl dış desteğin dışarıya Türkiye'den giden PKK sempatanlarından geldiğini söylemek mümkündür. Türkiye bu konuda ne yazık ki son derece hazırlıksızdır ve yukarıda görüldüğü üzere sürekli olarak hükümetler bazında girişimlerde bulunmakta, konunun diğer boyutlarını göz ardı etmektedir.

V. TÜRKİYE KARŞITI BLOK: ERMENİLER, RUMLAR VE DİĞERLERİ

MED-TV'ye ve sonrasında MEDYA TV'ye verilen destek açısından en önemli grubu şüphesiz Türkiye karşıtı grup oluşturmaktadır. Öcalan'ın yakalanmasından sonra Yunanistan daha dikkatli davranmaya başlamışsa da, bu grup desteğini çoğu kez açıktan yapmayı yeğlemektedir. Başta Rumlar ve Ermeniler olmak üzere, 'Türkiye karşıtları' olarak nitelendirilebileceğimiz bu blok Türkiye'yi uluslararası alanda sıkıştırabileceklerini düşündükleri her hareketi destekledikleri gibi, PKK'yı ve onun yayın kuruluşlarını da desteklemektedir. Özellikle Kıbrıslı Rumlar bu konuda öne çıkmaktadır ve MED-TV'nin yayınlarını devam ettirebilmesinde Rumların büyük desteği olmuştur. Bu destek sadece doğrudan destek düzeyinde kalmamış, Rumların etkilediği parlamento üyeleri, işadamları ve diğer etkili isimler de MED ve MEDYA TV'yi bu anlayış içinde desteklemişlerdir.¹⁵ Örneğin İngiltere'deki Kıbrıslı ve

¹⁵ Rumların Türk ve Türkiye karşıtı propagandayı neden çok önemsedikleri ve bunu nasıl kendi Hellen kimliklerinin ispatı için kullandıkları konusunda çok değerli tespitler için bkz.: Gündüz Aktan, *Radikal*, 24 Şubat 2003.

Yunanistanlı Rumlar PKK'nın en önemli destekleyicileri arasında yer almaktadır ve onların Meclis'teki uzantıları bu desteğin etki sahasını genişletmektedir. Avam Kamarası'ndaki ve Lordlar Kamarası'ndaki Kıbrıs Rum Lobisi bugüne kadar fırsat buldukça 'PKK'nın sorunlarını uygun bir dille' gündeme getirmiştir. 2000 Terörü Önleme Yasası çerçevesinde hükümet PKK'yı terör örgütü saydıysa da bu durumun kolayca sona ereceğini düşünmek safdillilik olur. Bu lobi özellikle MED-TV'nin karşılaştığı her türlü problemi sıkça Meclis'e ve hükümetin dikkatine sunmaktadır. Rum lobisi bu desteklerine ek olarak maddi ve teknik yardım da sunmuştur. MED-TV'nin elemanları arasında Kıbrıslı Rum Kesimi'nden çalışanlar da vardı. Ayrıca, sıkça Kıbrıs Rum dernek ve kiliseler yaptıkları yardım kampanyaları ile topladıkları paraları MED-TV'nin ayakta kalabilmesi için örgüte gönderiyorlardı. Bu destek öylesine kitleseldir ki buna sıradan Kıbrıslı Rum öğrenci dernekleri bile katılmıştır. Örneğin, bir çok PKK yanlısı internet sitesi Kıbrıs Rum Lobisi'nin sitesinden yararlanır ve bu konuda teknik destek alır. Kürt Öğrenci Dernekleri bunlardan bir tanesidir. Derneğin internet sayfası Lobby for Cyprus Online'ın içindedir ve ne zaman derneğin sayfasına girilse karşınıza Kıbrıslı Rumlar'ın Türkiye aleyhtarı propagandaları çıkar.¹⁶ Kaynaklarını Kürtçü gruplara açan Rumlar bu faaliyetlerde sıkça kendi propagandalarını da yapıyorlar. İlginç olan Rumlar'ın bu tür propagandalarda Kıbrıs, Ege adaları gibi bugünün sorunlarının yanında bir de sözde Pontus Soykırımını iddiasında bulunmalarıdır. Yani, Türkiye karşıtı Kürt grupları karşılarında yardıma muhtaç bir halde bulan Rumlar bundan sonuna kadar yararlanmaktadırlar. Hükümetler düzeyindeki çekingenliğe karşın, Kıbrıslı Rumlar'ın bu tutumu Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra da devam etmiştir. İngiltere'deki bir çok Rum Yunanistan Hükümeti'ni Türkiye'ye destek vererek 'Yunan davasına ihanet etmekle' suçlarken, bir çok Rum grup da, PKK'ya aktif olarak destek veren Yunanlı'yı Yunan tarihinin en büyük kahramanları arasında saymıştır.¹⁷ Özetlenecek olursa PKK Kürtçe yayınlar konusunda en büyük desteği Kıbrıs Rum Kesimi ve Yunanistan hükümetlerinden ve bu ülkenin yurt dışındaki vatandaşlarından gördü. Bu destek parasal, siyasal ve teknik destek şeklinde kendini gösterdi ve bugün de düzeyi azalmış olsa da devam etmektedir.

¹⁶ <http://www.lobbyforcyprus.org/ksa/ksa.htm>.

¹⁷ Yunanistan merkezli bir sitede 'Geçmişte ve Günümüzde Kahramanlar' adlı bir bölümün yazarı olan Karpasitis'e göre Kıbrıs Kürt Dayanışması Derneği Başkanı ve PKK'ya açıktan destek veren, eylemlerine aktif bir şekilde katılan Theophilos Georgiades Yunan tarihinin en büyük kahramanlarından biri ve Türkler'e karşı giriştiği mücadelede tek kelimeyle 'Özgürlük mücadelesi': Elias Karpasitis, 'Heroes: Past & Present, A Tribute to Theophilos Georgiades - Freedom Fighter for Cyprus & Kurdistan', net aracılığıyla Athens / Delphi.

PKK'nın doğal destekçileri arasında ikinci sırada Ermeniler yer almaktadır. Ermeniler'in MED ve MEDYA TV yayınlarında faal olarak yer aldıklarını söyleyebilmek zordur. Maddi destek açısından da bilinen ciddi bir yardımdan söz etmek mümkün görülmemektedir. Fakat, uluslararası alanda lobcilik konusunda hemen her platformda Ermeniler PKK ve faaliyetlerini destekliyorlar ve onu masum, toplumsal bir azınlık hareketi olarak göstermeye çalışıyorlar. MED-TV'nin karşılaştığı frekans problemlerinde de Ermeni lobisi Türkiye'yi suçlayarak gelişmeleri 'Türkler'in eski alışkanlıklarını devam ettirmeleri olarak sunmuştur.

VI. DİĞER ÜLKELER VE MED-TV

İngiltere

Kürt sorununun en eski oyuncusu olan İngiltere MED-TV'nin ve CTV'nin yayınlarına izin vermiştir. Ayrıca ülkede çok sayıda PKK taraftarının bulunduğu ve aktif olarak bu örgütü destekledikleri biliniyor. Öcalan'ın açıkça ifade ettiği gibi Londra'da MED ve MEDYA TV'ye dönük olarak açılmış destek hesapları, bir vakıf ve şirketler bulunuyor. Lordlar ve Avam Kamarası'nda PKK yayınlarının hararetli savunucuları bulunmaktadır. Londra merkezli bir çok dernek ve kuruluş PKK'ya ve yayınlarına açık destek veriyorlar. Türk basınına göre İngiltere hükümeti temelinde bu tür yayınları desteklemiştir ve bu desteği devam ettirmektedir. Aynı şekilde, terör uzmanı Ümit Özdağ da bu konuda İngiltere'yi eleştirenlerdendir:

"Ön planda görülmemesine rağmen bölge ile yakın ilgisi olan İngiltere de olumlu olarak nitelendirilmesi zor politikalar izlemektedir. KYB ile yakın ilişkiler içinde olan ve PKK'nın yayın organı MED-TV'nin uzun süre yayın yapmasına izin veren İngiltere, bölgede bir Kürt devletinin kurulmasını teşvik etmektedir. Esasen bütün politikalarını ABD şemsiyesi altında gerçekleştiren İngiltere'nin özellikle PKK'nın en güçlü ideolojik aracı olan MED-TV yayınlarına izin vererek Türkiye'ye verdiği zararın çok ciddi boyutlarda olduğu tespitini yapmak gerekmektedir."¹⁸

İngiltere – PKK bağlantısı konusunda en sert yorumlar ise ABD'de yayınlanan The Executive Intelligence Review (EIR) dergisinden gelmiştir. Strateji araştırmaları yayınlayan dergiye göre, 'İngiltere Türkiye'ye karşı Öcalan kartını oynamış, Öcalan'ı terörist olarak dikkate almamıştır'. Joseph Brewda imzalı yorumda Başbakan Tony Blair'in de bilgisi dahilinde, Öcalan İtalya'da iken tüm önemli Avrupa ülkelerinin

¹⁸ Özdağ, Türkiye..., s. 145.

dahil olacağı bir konferansın düzenlenmesi planı hazırlanmış ve bu sayede Öcalan korunmak istenmiştir. Yine aynı dergiye göre, PKK'ya yakınlığı ile tanınan Lord Rea İtalya gezisi esnasında İngiliz Dışişleri Bakanı Robin Cook'u temsil yetkisine sahipti.¹⁹

Tüm bu iddialara karşın hükümet düzeyinde İngiltere, Türkiye'ye sözlü destek verirken, PKK'nın bir terör örgütü olduğunu da kabul etmiştir. Buna karşın, MED-TV ile PKK arasında doğrudan bir bağlantı kurulmadığını iddia eden yetkililer, kanalın kapatılması konusunun da Hükümet'in değil, bağımsız bir yayın düzenleme kuruluşu olan ITC'nin yetki alanında olduğunu belirtmişlerdir. Geniş bir şekilde tartışıldığı için detaylarına girilmeyecek olan bu konuda söz konusu savunmanın şüpheler doğurduğu aşikârdır. Çünkü İngiliz sisteminde Hükümet ve İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan bilgilendirmeler ITC benzeri kurumlar bir yana, yargı üzerinde bile ciddi bir etkiye sahiptir. Bu etki bir zorunluluktan çok, bir yönlendirme çerçevesinde gerçekleşir. Çünkü bu kurumların en önemli bilgi kaynağı bakanlıklar tarafından hazırlanan bilgi notlarıdır. Özellikle terör ve güvenlik konularında bu notlar son derece etkilidir. Zaten MED-TV'nin kapatılmasının Öcalan'ın yakalanmasından sonraya rastlaması da bu konudaki şüpheleri arttırmıştır. MED-TV kapanır kapanmaz devreye CTV'nin yine İngiltere merkezli olarak girmesi de diğer bir 'tesadüf'tür. Bu konudaki en son gelişme ise yeni PTA yani terörü Önleme Yasası'dır (*Prevention of Terrorism Act*).²⁰ 19 Şubat 2001 tarihinde yürürlüğe giren yeni yasa PKK benzeri terör örgütleri ile mücadelede cesur bir adım sayılmalıdır ve hükümetin Şubat 2001'de yasaklanan terör örgütleri arasında PKK ve DHKP-C'yi de sayması Türkiye açısından ümit vericidir. Fakat daha önce de belirtildiği gibi İngiltere binlerce PKK taraftarının üstlendiği bir ülke olarak bundan sonra da Türkiye'nin yakından takip etmek zorunda olacağı bir ülkedir. Çünkü PKK ya da başka bir ad altında benzeri faaliyetler kaçınılmaz olarak devam edecektir.

İngiltere ile ilgili olarak belirtilmesi gereken bir diğer önemli nokta da İngiltere'nin PKK açısından önemli bir entelektüel birikim merkezi haline gelmiş olmasıdır. Diğer bir deyişle yayıncılık ve eğitim alanlarında örgütün 'A takımı' denebilecek grupta İngiltere'de yerleşik olanların sayısı oldukça fazladır.²¹

¹⁹ *The Executive Intelligence Review*'dan özetleyen *Daily Review of Turkish Media*, 14 Aralık 1998.

²⁰ Yeni yasa hakkında daha fazla bilgi için bkz.: Sedat Laçiner, 'İngiltere'de Yeni Terörizm Yasası: Londra PKK ve DHKP'yi Yasaklıyor mu?', *Stratejik Analiz*, Sayı: 15, Temmuz 2001, ss. 98-108; Richard Norton-Taylor, 'New Terror Bill Casts Wider Net', *The Guardian*, 15 Kasım 1999; George Manbiot, 'Wearing A T-shirt Makes You a Terrorist, Anything With a Slogan Could Put You Outside the Law Now', *The Guardian*, 22 Şubat 2001.

²¹ MED-TV'nin merkezi olması nedeniyle İngiltere'nin bu konudaki rolü çok önemlidir. Detaylar konusunda bkz.: Laçiner, 'MED-TV'nin Etki...'; Laçiner, Bölücü...'

Fransa

Geniş bir Kürt kökenli nüfusu barındıran ülkelerden biri de Fransa'dır. Ayrıca bu nüfus içinde örgüt rahatlıkla faaliyetlerini sürdürebilmektedir. Yine örgütün entelektüel birikim oluşturduğu merkezlerden biri de Paris'tir. Özellikle eğitim, dil ve yayıncılık konularında örgütün önemli isimleri Paris'te yerleşiktir. Bunda şüphesiz Fransızlar'ın Kürtlere ve Kürtçe'ye duyduğu 'özel merak'ın büyük bir rolü olmuştur. Kürt kültür ve dilini araştırmak üzere Paris'te bir de enstitü kurduran Fransa'nın uluslararası arenada Kürtler'in hâmesi rolünü uzun zamandan beri üstlenmeye çalıştığı dikkat çekici bir noktadır. Bu arada Fransa'nın Ermenilerin de hâmesi rolünü hatırlatmakta yarar vardır. Fransa'nın özellikle Türkiye Kürtleri'yle ilgilenmesinde Fransa Ermenilerinin rolü inkâr edilemez, fakat devlet düzeyinde bir tercihten de bahsedilmelidir. Ayrıca, Fransa'nın bu bölgeye olan ilgisi ABD ve İngiltere ile olan gizli bir rekabette de bağlanabilir. Tüm bunlara ek olarak, Suriye ve Lübnan ile tarihi ilişkileri bulunan Fransa, Ortadoğu'yu ve Türkiye'yi ekonomik ve siyasi nedenlerden dolayı da önemsemektedir. Sonuçta nedeni ne olursa olsun Fransa Türkiye'ye karşı PKK'ya en çok 'anlayış gösteren' ülkelerin başında gelmiş, bu anlayış zaman zaman resmi olarak devlet düzeyinde bile görülebilmıştır. Özellikle eski Başkan Mitterand döneminde başkanın eşinin PKK taraftarlarının en önemli savunucusu olması kolaylıkla hatırlanacaktır. Daniella Mitterand bu desteğini hâlen devam ettiriyor ve MED-TV'nin en etkili savunucularından olan Bayan Mitterand'ın MEDYA TV'nin Fransa'ya gelmesinde de önemli bir rol oynadığı belirtiliyor.

MED-TV'ye uyduyu Fransa'dan temin eden örgüt²² hâlen MEDYA TV'nin yayınlarını da Fransa'dan sürdürüyor ve İngiltere'yle kıyaslandığında Fransa'da örgütün daha rahat bir hareket alanı bulunduğu belirtiliyor. MEDYA TV'nin Fransa'daki bürosu ise Paris'te 'AB Sat Building, 132 Avenue du President Wilson, 93213 La Plaine Saint - Denis' adresindedir.

Belçika ve Hollanda

Örgütün Kürtçe televizyon yayıncılığında ön plana çıkan ülkelerden olan Belçika ayrıca Sözde Sürgünde Kürt Parlamentosu'na da ev sahipliği yapmıştır. Birçok toplantı PKK taraftarlarınca bu ülkede düzenlenerek Belçika örgütün uluslararası alana açılma kapısı olarak kullanılmıştır. MED-TV'nin programları ağırlıklı olarak Belçika'da bulunan

²² *Hürriyet*, 3 Temmuz 1999.

stüdyolarda hazırlanıyordu ve bu durum MED-TV'nin İngiliz ITC kuruluşu tarafından lisansının iptal edilmesine kadar sürmüştür. Bu süre zarfında ayrıca MED-TV için düzenlenmiş yardım kampanyalarının önemli bir kısmı da bu ülkede düzenlendi ve toplanan paraların bir kısmı Brüksel'de değerlendirilmiştir. Belçika merkezli kuruluşların yanında, ABD gibi ülkelerde kurulup da Belçika'da şube açmış görünümündeki bazı şirketler aracılığıyla da stüdyolar açıldı. Örneğin 30 Eylül 1998'de *Rainbow TV Production* adlı şirket Belçika'da bir şube açtı ve şubenin başına daha önce MED-TV'de çalışan Osman Kılıç getirildi. MED-TV Belçika'da PKK üyelerine hareket serbestisi de getirdi. MED-TV çalışanı olarak görülen bu kişiler rahatça eylemlerini sürdürdüler. Tüm bunların Belçika polisinin bilgisi dışında gelişmesi imkânsızdır. MED-TV'nin yayında olduğu süre boyunca Türkiye'nin sıkça uyardığı Belçika bu konuda daha çok İngiltere'nin alacağı kararı bekledi. Bu dönemde MED-TV stüdyolarına baskınlar yapıldıysa da bu baskınlar yayınları denetlemekten çok MED-TV ile kara para aklama arasındaki ilişkiyi araştırmak içindi ve bu baskınlardan herhangi bir sonuç elde edilemedi. PKK Öcalan'ın yakalanmasının ardından Avrupa'da gösterilere başlayınca Belçika'nın tavrı bir kez daha değişti ve MED-TV hakkında soruşturmalar başlatıldı. Belçika İçişleri Bakanı bizzat kanal temsilcilerini makamına çağırarak intikam ve şiddet dolu yayınların kesilmesini istemişti. Söz konusu olan Türkiye olduğunda neredeyse kılını kıpırdatmayan Belçika'nın bu davranışı, olayın 'ucu bu ülkeye dokunduğunda' nasıl bir tavır değişikliğine gidebildiğini göstermektedir. ITC'nin kapatma kararından sonra MED-TV stüdyolarına baskılar arttırılmışsa da, zaman içinde bu konuda önemli bir gevşeme yaşandı ve MEDYA TV ile birlikte örgüt daha da rahatladı. Bunda bürokrasinin hantal yapısının rolü varsa da, bilinçli bir göz ardı etme politikasından bahsetmek de mümkündür. Daha karar alınmadan Belçika İçişleri Bakanlığı MED-TV yetkililerine gönderdikleri mektupta terör çağrısının devam etmesi durumunda MED-TV stüdyolarının kapatılacağı belirtilmişlerdi.²⁵ **Bu mektup bir uyarı gibi görünse de, aslında Belçikalı yetkililerin bir suç itirafı olarak da alınabilir. Bu ifadelerden Belçika İçişleri Bakanlığının MED-TV'nin terör çağrısı yaptığını bildiği fakat gereğini yapmadığı anlaşılmaktadır.** Bu durumda Belçika'nın terör çağrısı yapan bir televizyon kanalını 'bir daha yapma' diye uyarması mı gerekirdi, yoksa Batı Avrupa'da en tehlikeli suçlardan biri sayılan terör suçundan dolayı ilgilileri yargılayıp, kanala hazırlanan ilgili programları hazırlayan stüdyoların polisçe incelenmesi mi gerekirdi.

²⁵ Uğur Ergan, 'Belçika MED-TV'yi İkinci Kez Uyarı', *Hürriyet*, 20 Mart 1999; 'Belçika, MED-TV için İngiltere'yi izleyecek', *Hürriyet*, 19 Mart 1999; 'Belçika, Kürtler'e Karşı Sertleşiyor', *Hürriyet*, 22 Şubat 1999.

Belçika MED TV'ye karşı açtığı tüm soruşturmaları yeterli delil olmadığı gerekçesiyle sonuçsuz bırakmıştır. Fakat geçen 'Safir Olayı'ndan hatırlanacağı üzere MED-TV'nin PKK'nın yasadışı yollardan elde ettiği gelirler ile ayakta durmayı başardığı Belçikalı yetkililerce de yakinen bilinmekteydi.

Bugün, hâlen MEDYA TV programları Belçika'da hazırlanmaktadır. Yüklenici firmalardan en önemlisi olan BRD'nin merkezi de Denderleeuw'dadır. BRD aynı zamanda kanal yayınlarının uydudan güvenli bir şekilde seyirciye ulaştırılması görevini de üstlenmiştir. Program hazırlayan Roj NV Television Production'ın Belçika'da faaliyette bulunduğu yer ise yine Denderleeuw'dur.

Belçika'nın tutumuna benzer bir tavrı Hollanda da izlemektedir. Örgütün taraftar sayısının azımsanmayacak seviyede olduğu bu ülkede de, hükümet konuya daha 'liberal' bir çerçeveden yaklaşmaktadır. Bu da örgütün çalışmalarını kolaylaştırmaktadır.

Almanya

Almanya, PKK'nın en çok taraftarının bulunduğu ve eylemlerinin en güçlü olduğu ülkelerdendir. Bu ülkede eskiden beri MED-TV programlarını hazırlayan şirket ve kişiler de faaldir. Şu anda VİKO adlı bir stüdyo MEDYA TV'ye program hazırlamaya devam etmektedir. Ayrıca birçok paravan şirket ve büronun varlığı bilinmektedir. Almanya MEDYA TV'nin en önemli gelir kaynağı olan bağış, haraç ve uyuşturucu gelirinin en yüksek olduğu ülkelerin de başında yer almaktadır. Televizyon yayıncılığı konusunda Alman yasalarının da etkisiyle MEDYA TV Belçika ve İngiltere gibi ülkeleri tercih etmişse de, MED ve MEDYA TV elemanlarının en çok hoşgörüyü karşılandığı ülkelerin başında Almanya'nın geldiği şüphe götürmez bir gerçektir. Örneğin, eski Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in 5 Kasım 1996 Almanya gezisi sırasında Alman yetkililer Türk heyetinin bulunduğu her yer için MED-TV muhabirlerine akreditasyon vermişler, böylece ülkelerinde misafir sayılan Türk heyetini zor durumda bırakmışlardı. Gerek Demirel'e gerekse de heyette bulunan diğer önemli isimlere sorularıyla tacizde bulunan bu kişiler ile heyette bulunan Yalım Erez arasındaki tartışma hâlâ hafızalardadır.²⁴ Olaydan sonra Alman yetkililer özür dileyip söz konusu durumun bir tedbirsizlikten kaynaklandığını açıklamışlarsa da, Almanlar'ın MED-TV'yi tanımadıklarını düşünmek mümkün değildir. Anlaşılan, bu gezide Türk heyetini zor durumda bırakmak isteyen bir strateji izlenmiştir.

²⁴ Sabah ve Hürriyet, 6 Kasım 1990.

Buna benzer olaylar farklı şekillerde ileriki yıllarda da yaşanmış, MED-TV muhabirleri Almanya'da herhangi bir televizyon kanalının temsilcileri gibi rahat bir şekilde hareket edebilmişlerdir.

Almanya'nın genel olarak Kürtçe yayınlar ile ilgili düşüncesi bu tür yayınların serbest bırakılması, hatta Türk devletinin bu yayınları bizzat kendisinin de yapması şeklindedir. Konuya ağırlıklı olarak yaklaşan Almanya için söz konusu olan azınlıkların ana dillerini kullanma hakkıdır ve bu hak engellenmemelidir. Bu görüşün oluşmasında Almanya'nın Türkiye ile ilişkilerinde yaşadığı sorunların etkili olduğu da söylenebilir. Alman görüşünün oluşumunda bir diğer etken de yabancılar sorunudur. Almanya'da bazı siyasi gruplar yabancıların 'Türkler' adı altında yaklaşık üç milyonluk etkin bir blok haline dönüşmesinden rahatsızlık duymaktadırlar. Bu yaklaşıma göre söz konusu grubun Türkler, Kürtler, Sünniler, Aleviler gibi daha küçük gruplara ayrılması yabancılar ile 'daha kolay ilgilenilmesini' sağlayacaktır. Bu çerçevede özellikle bazı eyaletler ve yerel yöneticiler Kürtçe eğitim ve yayıncılık konusunda oldukça 'anlayışlı' davranmakta ve hatta destek dahi olmaktadır. PKK'nın Almanya'daki yayıncılık stratejisi ise mümkün olduğunca çok kablo yayınına dahil olabilmek ve bu konuda belediyelerin desteğini alabilmektir.

İskandinav Ülkeleri

PKK'nın binlerce mülteciyi yerleştirdiği ülkeler arasında İsveç, Norveç, Finlandiya ve Danimarka ön sıralarda yer almaktadır. Bu nedenle, MEDYA TV mâli destek ve izleyici açısından bu ülkelerde güçlüdür. Özellikle İsveç'in Kürt sorununa genel yaklaşımı nedeniyle MEDYA TV İsveç'te birçok ülkede olduğundan daha rahattır. Kanalın bu ülkede bir de stüdyosu bulunmaktadır. ERNK'nın önemli isimleri de bu ülkede üslendiğinden PKK'nın bir çok yazılı yayını da İsveç'te hazırlanmakta ve dağıtılmaktadır. İsveç'ten örgütün internet yayıncılığına da önemli katkılar sağlanmaktadır. Diğer ülkelerde olduğu gibi başta İsveç ve Danimarka olmak üzere İskandinav ülkelerinde de paravan isimler altında devletin sosyal fonlarından olabildiğince yararlanılmaktadır. Kürtçe yayıncılık konusunda Türkiye'yi en çok 'sıkıştıran' ülkelerin başında da yine İskandinav ülkeleri gelmektedir. İsveç'in Ankara Büyükelçisi Henrik Lilyegren bu durumu İsveç'in 'açık sözlülüğü'ne ve 'demokrasiye olan sevgisine' bağlıyor. Kürtçe eğitim ve yayıncılık konusunda Türkiye'de tarihi korkuların hâkim olduğunu öne süren Lilyegren, bu korkuların 'Sevr sendromu' olduğunu söylüyor. Lilyegren sözlerini 'Sevr'i unutun, Helsinki'yi hatırlayın' şeklinde bağlıyor.²⁵ Yeri

²⁵ 'Büyükelçiden Sevr sendromu İddiası', *NTVMSNBC*, 3 Ocak 2001.

gelmişken belirtelim, sayın büyükelçi 'İsveç'in demokrasi aşkı'nı uzun uzadıya anlatırken Türkiye'nin neden Sevr'i unutmaması gerektiğini ve Avrupa kanadının Sevr'i unutup unutmadığı konularına değinmemeyi yeğliyor. Bu da Türk kamuoyunda bildik korkuları doğal olarak canlı tutmaktadır.

İsveç dış ülkelere dönük olarak yapılan Kürtçe yayınları desteklemekle kalmıyor, kendi ülkesinde de Kürtçe yayın yapılmasına izin veriyor. Bu çerçevede hâlen Türkçe, Farsça, Arapça, Sırpça ve İspanyolca yayın yapan İsveç Radyosu (*Radio Sweden*) Ekim 2000'de Kürtçe'yi de yayın dilleri arasına katma kararı aldı. Kanal yetkililerinin verdiği bilgiye göre günlük 15 dakikalık yayınlar İsveç'teki Kürt kökenli göçmenlere dönüktür.²⁶

Danimarka ise son dönemlerde Kürtçe yayıncılık konusunda ön plana çıkmaya başlayan ülkelerdendir. Özellikle Mezopotamya TV'ye, Türkiye'nin tüm ikazlarına karşın kucak açan bu ülke açılıştan da Kürtçe yayıncılığa destek vereceğinin işaretlerini vermiştir. Kanalın açılışına eski Danimarka Başbakanı Anker Jorgensen'in katılması da düşündürücüdür.

Avrupa Birliği

Avrupa Birliği üyelerinin yukarıda anlatılan yaklaşımları Avrupa Birliği'nin konuya bakışına ışık tutmaktadır. Buna ek olarak, kurumsal düzlemde geleceğini etnik ve diğer azınlıkların daha fazla haklar elde etmesine ve böylece ulus - devletten süpranasyonal (ulus-üstü) bir yapıya daha kolay geçmesine bağlayan Avrupa Birliği için azınlıkların siyasi ve kültürel hakları büyük bir önem taşıyor. Avrupa Birliği üyeleri Türkiye'de yaşanan sorunlara terörden ziyade azınlıklar noktasından yaklaştığından örgütün yapmış olduğu Kürtçe yayınlar da büyük bir tepki çekmiyor. Nitekim MEDYA TV'nin en rahat olduğu ülkenin Avrupa Birliği'nin merkezi sayılan Belçika olması da bunun bir göstergesidir.

Ayrıca bilindiği üzere, Avrupa Birliği Türkiye'nin tam üye olabilmesi için Kürtçe yayın da dahil olmak üzere, Türkiye'de bulunan herkesin kendi ana dilinde sınırsız bir şekilde eğitim ve yayın yapabilmesini de önemli bir kriter saymaktadır. Nitekim Kürtçe yayının Türkiye'de gündeme gelmesinde en önemli unsur, PKK yayınları ile birlikte, Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye dönük baskıları olmuştur. Bu çerçevede 7 Aralık 2000'de bir açıklama yapan Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilcisi

²⁶ 'İsveç'te Kürtçe Yayın Başlıyor', *Akşam*, 22 Ekim 2000.

Karen Fogg Türkiye’de Türkçe anlamayan insanlar bulunduğunu söyleyerek, ‘Bu insanlara ulaşılmasına yardımcı olacaktır yasakların kaldırılması. Farklı dillerde yayın yapılması demokratik toplumun bir gereğidir. Eğitim ise ayrı bir konudur. Hükümetler kendi eğitim sistemlerini belirlemekte serbesttir’ demiştir.²⁷

Bugüne kadar, Avrupa Birliği’ne katılım sürecinde en liberal yaklaşımı sergileyen Türk siyasetçileri de dahil olmak üzere hemen her kesim Avrupa Birliği’nin bazı davranışlarından şikayetçi olmuş ve Birliğin Türkiye hakkındaki niyetlerinden şüpheye düşmüştür. Bu durum özellikle Kürtçe yayıncılık konusunda daha bir belirgin hâle gelmiştir. Çok hassas dönemlerde söylenmemesi gereken sözleri rahatça kullanan Avrupa Birliği yetkilileri uzunca bir süre sorunu gündemde tutarken bir çözüme ulaşılması yolunda ne derece yardımcı olmuşlardır, bu sorunun cevabı tartışmalıdır. Bu konuda özellikle Türk Silahlı Kuvvetleri’nin kuvvetli şüpheleri olduğu anlaşılmaktadır. 2000 Nice Zirvesi esnasında bir çıkış yapan askerî kanadın özellikle Kürtçe yayın konusu üzerinde durarak, Avrupa Birliği’nin PKK’nın siyasallaşma sürecini hızlandırdığını ve terör örgütü PKK’nın çabalarını en çok arttırdığı gelişmelerin Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne giriş sürecinde yaşandığını belirtmesi ordunun şüphelerini yansıtmaktadır.²⁸ Benzeri şekilde, özellikle milliyetçi gruplar Avrupa Birliği’nin Kürtçe yayınlar konusunda ağırlığını koymasından şikayet etmiş, bu yaklaşımın ‘iyi niyet’ sınırları içinde ele alınamayacağını iddia etmişlerdir. MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli bunlardan biridir. Bahçeli’ye göre Avrupa Birliği bu konuda Türkiye’nin ulusal çıkarlarını dikkate almamakta, ‘iyi niyetli davranmamaktadır’.²⁹ Bu yorumlarda haklılık payı bulunduğu bu çalışmada da belirtilmiştir. Bir çok ulustan oluşan bir kurum olarak Avrupa Birliği içinde Türkiye karşıtı gruplar vardır ve bunların etkili olduğu platformlarda Türkiye’ye karşı iyi niyetli sayılamayacak davranışlar sergilenmektedir. Bu davranışlar Kürtçe yayıncılık ya da Abdullah Öcalan’ın idam edilmesi gibi özellikle Türk kamuoyunun hassas olduğu konularda seçilmektedir ki etkisi daha fazla olabilsin. Fakat bu tür yaklaşımların Türkiye – Avrupa Birliği ilişkilerine ve daha da önemlisi Türkiye’nin Güneydoğu sorununa yaklaşımına zarar vermemesi gerekir. Türkiye bu çıkışları ‘normal’ karşılayıp, buna göre bir strateji belirlemelidir. Burada unutulmaması gereken nokta, Avrupa Birliği’nde konuşan herkesin Avrupa Birliği’nin tamamını temsil gücüne sahip olmadığıdır. Yapılması gereken bir diğer husus da Avrupa

²⁷ ‘Fogg: Kıbrıs Hala Öncelik’, *NTVMSNBC*, 7 Aralık 2000.

²⁸ ‘Kürtçe TV PKK Söylemi’, *Zaman*, 8 Aralık 2000.

²⁹ Hüseyin Gülerce, ‘Kürtçe Yayın’, *Zaman*, 16 Kasım 2000.

.....
 Örgüt son beş yıldır
 Kanada ve ABD'ye
 düzenli olarak göçmen
 taşımaktadır.
 .....

veren Scola TV'nin MEDYA TV tarafından hazırlanmış olan paket programları kullanması da diğer dikkat çekici gelişmelerden biridir.³⁰ Tüm bunlara ek olarak, ABD'nin bölgeye radyo yoluyla Kürtçe yayınlar yaptığı da unutul-

mamalıdır. Kuzey Irak'taki durum nedeniyle bölgeyle yakından ilgilenen ABD Kürtçe yayıncılık konusuyla da yakından ilgilenmektedir.

Kanada'da henüz MEDYA TV yayınları izlenemiyor. Sadece internet üzerinden yayınlara ulaşılabilir. Fakat Kuzey Amerika'nın her bölgesinden izlenebilmesi için talep ve çalışmalar sürüyor. Kanada ve ABD konusundaki en önemli tehlike ise bu iki ülkede PKK'ya meyilli mülteci ve göçmen sayısının hızla artıyor olmasıdır. Bu bağlamda Avrupa ülkelerinin doyum noktasına geldiğini düşünen örgüt son beş yıldır Kanada ve ABD'ye düzenli olarak göçmen taşımaktadır. Bir süre sonra Avrupa'da yaşananların Rum ve Ermeni lobilerin çok güçlü olduğu Kanada ve ABD'de de yaşanacağını tahmin etmek zor olmasa gerektir.

VII. IRAK KRİZİ VE KÜRTÇÜ YAYINLAR

Ayrılıkçı TV yayıncılığında son dönemde ortaya çıkan bir diğer unsur da, 2002-2003 Irak Krizi olmuştur. Birinci Körfez Savaşı'ndan sonra Kuzey Irak Kürtleri'ni önemli bir 'araç' olarak gören ABD, Iraklı Kürtler arasındaki etkinliğini arttırmıştır. Buna karşın konuyu adeta görmezden gelen Türkiye'nin izlediği politikalar bölgeye diğer ülkeleri bir anlamda davet etmiş, ayrıca Türkiye'nin bölgedeki etkinliğini azaltmıştır. Orta Doğu'daki mevcut durum devam ettiği sürece Kürt aşiretlerinin etkili bir araç olarak kullanılmaya devam edileceği muhakkak görünmektedir. Ayrıca son gelişmeler Kuzey Irak'ta *de facto* bir gelişmeye işaret etmektedir. Türkiye ne kadar itiraz ederse etsin bölgede reddedilemez bir Kürt varlığı bulunmaktadır ve bu insanların örgütlenme ihtiyaçlarının bir şekilde karşılanacağı açıktır. 1990'lı yıllar boyunca yeterince faal olamayan Türkiye'nin tavır sonucunda bu gruplar İngiltere, ABD, İsrail ve diğer bazı ülkeler kanalıyla devletleşme sürecini hızlandırmışlardır. Her bir grubun kendisine ait televizyon ve radyo kanalları bulunmaktadır. Bu kanallar yazılı basın ve eğitim kurumlarıyla tamamlanmaktadır. Üstelik Türkiye'nin önemli ölçüde kontrolü dışında yaşanan gelişmeler sonucunda bu kitle Türkiye karşıtı duygular ile beslenmektedir. Bu çerçevede yapılması gereken en önemli girişimin Iraklı Kürtler ile yeni

³⁰ Zeynep Gürcanlı, 'Gol Üstüne Gol', *Star*, 7 Ekim 2000.

iletişim kanallarının açılması olduğu söylenebilir. İçeride Kürtçe tartışmalarıyla oldukça büyük bir zaman kaybeden Türkiye Orta Doğu'ya özellikle de Irak, İran ve Suriye Kürtleri'ne dönük Kürtçe ve Arapça yayınlarını arttırmalıdır. Bu yayınların propaganda yayını olması da gerekmez. **Asıl amaç taraflar arasında sağlıklı iletişimi sağlayacak kanalların oluşturulması olmalıdır.** Kendi dillerinde Türk filmlerini ve haber programlarını izleyebilen bu kişiler ile Türkiye arasındaki bağlar zamanla daha da kuvvetlenecektir. Diğer bir deyişle bu insanların PKK / KADEK, BBC, CNN vd. çizgisinden kurtarılması gerekmektedir. Çünkü adı geçen kanallardan gelen haber ve yorumlar bugüne kadar bölgede çatışma ve bölünmeye hizmet etmiştir.

Şaşırtıcı olan bir diğer husus da Türkiye'nin elindeki Kürtçe bilen ve Kürtleri yakından tanıyan vatandaşlarını ve Türkmenler; yâni son derece değerli insan kaynaklarını Kuzey Irak ve Kürtçü yayınlar konusunda değerlendiremiyor olmasıdır. Gerek Orta Doğu'ya şekil vermede, gerekse tüm dünyadaki Kürtçe yayınların şekillendirilmesinde birinci adres Türkiye olmalıdır. Çünkü hem tarihi birikimi, hem de insan kaynakları bu konuda başarılı olabilecek tek devletin Türkiye olduğunu bizlere göstermektedir. Yeter ki Türkiye'de bunu isteyen irade oluşsun.

Özetle MED-TV ve benzeri yayınları dengelemenin yolu bu kanalların kapatılması için uğraşmak, ya da bu konuda diğer devletleri suçlamak ve ilişkilere zarar vermekten geçmez. Elbette bunlar da yapılabilir. Diğer devletler verdikleri destek nedeniyle eleştirilebilir. Ancak geçen 10 yılın deneyimi bizlere göstermiştir ki Kürtçü ya da Kürtçe yayınlarla mücadelenin yolu klasik savunma yöntemlerinden geçmemektedir. Bu yöntemler ile hem sonuç alınmamaktadır, hem de Türkiye'deki toplumsal barışa ve demokrasiye zarar verme ihtimali artmaktadır. **İletişim kanallarından gelen tehditlerin karşılığı yine benzeri araçlar ile verilmelidir.** Üstelik şu ana kadar son derece dezavantajlı konumda gözüken Türkiye bu konuya gerektiği ilgiyi göstermesi halinde Kürtçe yayıncılık konusunda dünyanın en önemli belirleyici gücü de olabilecektir. Böylesine büyük bir 'silah'ı şu ana kadar Türkiye karşıtı gruplara bırakmış olan Türkiye, üzerine düşenleri yerine getirmesi halinde Orta Doğu'da zihinleri şekillendirme anlamında en önemli unsuru, yani medyayı bir nebze daha etkileyebilecektir.

VIII. SONUÇ: DIŞ İLGİNİN NEDENLERİ

Görüldüğü üzere, dış dünyadan Kürt soruna büyük bir ilgi vardır ve bu ilgi Kürtçe ve Kürtçü yayın konusuna da uzanmaktadır. Bunun en önemli nedeni ise yayıncılığın günümüzde kitleleri harekete geçirici en

önemli unsur halini alması ve bu anlamda birçok silahtan daha etkili olmasıdır. Ayrıca Kürtçe yayıncılık alanında ciddi bir boşluk bulunmaktadır ve Türkiye'nin bu konudaki tereddütleri bu boşluğu daha da büyütüştür. Bugün Ermenistan'dan İran'a Kuzey Iraklı 'Peşmergeler'-den ABD'ye kadar bir çok ülke bölgeye Kürtçe yayın yapmaktadır. Türkiye ise ısrarla bu konudan uzak durmuş, hareketsiz kalarak bir anlamda alanı diğer ülkelere bırakmıştır. Bu da, yukarıda sayılan sebepler ile birleştiğinde otomatik olarak dış unsurları bölgeye çekmiştir.

Bölgede Türkiye'nin oluşturduğu durumun yanında son dönemde en önemli gelişme ise Kürtçe yayıncılığın asıl atılımını Avrupa'da yapıyor olmasıdır. Programlar Avrupa ülkelerinde hazırlanıyor, belli bir olgunluğa erişen yayınlar entelektüel birikimini Avrupa'da oluşturuyor, finansal destek Avrupa'dan geliyor ve asıl vericiler de yine burada yer alıyor. Tüm bunlara ek olarak, sayıları bölgeye göre düşük kalıyorsa da, ekonomik ve siyasî güçleri Orta Doğu'da yaşayan Kürt gruplardan çok daha kuvvetli olan bir izleyici kitlesi de Avrupa'dadır. Durum böyle olunca, Kürtçe yayıncılık 'oyununa' Batılı ülkelerin girmemesini beklemek mümkün değildir. Kürtçü ve Kürtçe yayıncılığın Avrupa'da gelişmesinin diğer bir etkisi de bu alandaki ilişkilerin gelecekte daha farklı bir yapıya ulaşacak olmasıdır. Bugüne kadar daha çok bir 'Orta Doğu / Doğu oyunu' olarak oynanan sorun bundan sonra Batılı araçların ve Batılı yaklaşımların da devreye girmesiyle daha grift ve çözümü daha zor bir hal alabilir. Diğer bir deyişle bu yayıncılığın Avrupalı bir karakter kazanıyor olması Türkiye'yi daha da zor bir duruma sokabilir.

Son söz olarak Kürtçü yayıncılıkta diğer devletlerin oldukça etkili aktörler hâlini aldığı açıkça anlaşılmaktadır. Bu durumda da verilecek cevap adı geçen ülkeler ile ilişkileri kesmek değil, tam tersine daha sıkı ilişkiler geliştirmek şeklinde olmalıdır. Çünkü şu ana kadarki örneklerden de anlaşıldığı üzere Türkiye ile bu ülkeler arasındaki ilişkiler zayıfladıkça bu ülkelerden ayrılıkçı yayınlara yapılan desteğin boyutları da artmaktadır. Ayrıca biraz önce belirtildiği üzere bu tür desteklere salt eleştiri yoluyla karşılık verebilmek de mümkün değildir.